

יב אדר תשפ"ו

01/03/2026

מספר מסמך: 1308327

הבהרה - ממוני בטיחות באתרי בניה

רקע

ענף הבניה מאופיין בסביבת עבודה משתנה בתדירות גבוהה ורוויה בגורמי סיכון. מאפיינים אלה מעלים בצורה משמעותית את הסבירות של עובד להיפגע במהלך עבודתו באתרי הבניה. מספר הקורבנות מדי שנה מהווה עדות קשה ומצערת למציאות זו. על מנת לשפר את רמת הבטיחות במקומות העבודה בכלל ובפרט באתרי הבניה, נקבעו על ידי המחוקק בעלי תפקיד שונים, כגון: מנהל העבודה וממונה הבטיחות. כך, כל עבודת בניה, למעט עבודות קטנות המוגדרות בנוהל (והחל מאוקטובר 2026 בתקנות הבטיחות בבניה החדשות), נדרשת להתבצע בהשגחתו והנהלתו של מנהל העבודה. לעומת זאת, נראה כי ישנה אי בהירות מסוימת בעניין חובת מינוי ממונה על הבטיחות. מטרתו של מסמך זה להבהיר את חובת מינוי של ממונה הבטיחות באתרי בניה.

חקיקה ונהלים קיימים

1. חוק ארגון הפיקוח על העבודה, תשי"ד-1954, בו מוגדרים מהו מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית ("שירות הפיקוח" כשמו בחוק זה), מי הם מפקחי העבודה ובפרט מפקח עבודה ראשי ומפקח עבודה אזורי וכן ממונה הבטיחות.
2. תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (ממונים על הבטיחות), תשנ"ו-1996², המגדירות מתי נדרש למנות ממונה בטיחות, תנאים שעליו לעמוד בהם, תפקידו וכיו"ב.
3. פקודת הבטיחות בעבודה [נוסח חדש], תש"ל-1970³, בה מוגדרים מהו "מפעל" בדרך כלל ומפעלים מפורטים. בה גם מפורטת תחולתה על מקומות עבודה שונים, דוגמת אתר בניה. הפקודה גם כוללת את ההגדרות "בניה" ו"בניה הנדסית".
4. נוהל מפע"ר⁴ מיום 15/05/2016, אשר מגדיר חובת מינוי ממונה על הבטיחות במשרה מלאה בחברות בניה בעלות סיווג קבלני 5.
5. הבהרת מפע"ר⁵ מיום 09/08/2016, אשר מגדירה תנאים להקלה בדרישה המפורטת בנוהל המוזכר לעיל.

¹ [חוק ארגון הפיקוח על העבודה](#)

² [תקנות הממונים על הבטיחות](#)

³ [פקודת הבטיחות](#)

⁴ [נוהל מפע"ר - חובת מינוי ממונה על הבטיחות בחברות בניה 5](#)

⁵ [הבהרת מפע"ר לעניין חברות בניה בסיווג 5](#)

תקנות הממונים על הבטיחות – מתי נדרש מינוי ממונה על הבטיחות?

בשנת 1996 פורסמו תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (ממונים על הבטיחות). תקנות אלו החליפו תקנות ישנות יותר משנת 1965. סעיף 4 בתקנות אלה מפרט את המקרים בהם נדרש למנות ממונה על הבטיחות, והם כדלהלן.

1. מקום עבודה שחלה עליו פקודת הבטיחות, כולה או חלקה, ואשר מועסקים בו חמישים עובדים לפחות.
2. מקום עבודה הנמנה עם הסוגים המפורטים בתוספת השניה לתקנה (בתי חולים, מוסדות להשכלה גבוהה, בתי מלון, נמלי תעופה וכיו"ב), ושמעסיקים בו 50 עובדים לפחות.
3. מבצע בניה המעסיק, בעצמו או באמצעות קבלני משנה, 100 עובדים לפחות בו זמנית באתרי הבניה השונים.
4. מעסיק אשר מעסיק בחקלאות לפחות 50 עובדים בו זמנית.
5. כל מקום עבודה אחר, שמפקח עבודה אזורי קבע כי נדרש בכך, בהתבסס על הסיכונים הקיימים בו.

תקנות אלה מגדירות גם כי בענף הבניה, כאחד הענפים המופיעים בתוספת השלישית, ממונה הבטיחות נדרש בניסיון של שנתיים לפחות. בנוסף, למפקח עבודה אזורי עומדת הסמכות לדרוש כי ממונה הבטיחות יעבור השתלמות ענפית.

מפקח העבודה האזורי הוא הגוף המאשר את המינוי של ממונה הבטיחות, ובפרט זאת את היקף המשרה המבוקש. בסמכותו של המפקח האזורי, בהתבסס על הסיכונים במקום העבודה, לדרוש מינוי של יותר מאשר ממונה בטיחות אחד.

חלות פקודת הבטיחות על עבודות בניה

כפי שפורט, מקום עבודה שחלה עליו פקודת הבטיחות, כולה או חלקה, ומועסקים בו 50 עובדים לפחות, נדרש במינוי ממונה על הבטיחות.

סעיף 2 בפקודת הבטיחות מגדיר מהו מפעל בדרך כלל ואילו סעיף 3 שלה כולל רשימה של מפעלים מפורטים. אתר בניה לא נכלל ברשימת האתרים המפורטים. לעומת זאת, סעיף 191 מגדיר כי לעניין חלקים שונים של הפקודה, רואים באתר הבניה כאילו היה מפעל ובמבצע הבניה כתופש המפעל.

" 191. (א) בניה ובניה הנדסית המבוצעות דרך משל-יד או עסק או לצורך עסק תעשייתי או מסחרי, לרבות השימוש בקו פסים או שלוחה שלו לבניה או לבניה הנדסית ולצרכיהן, וכן בניה שאינה תיקון או קיום בלבד אף אם אינה דרך משל-יד או עסק – יחולו עליהן ההוראות המנויות

בסעיף קטן (ב), בהתאמות ובשינויים שנקבעו, כאילו המקום שבו בוצעו הפעולות האמורות הוא מפעל וכאילו מי שנטל עליו את ביצוען (להלן – המבצע) הוא תופשו של מפעל.”

ההוראות המנויות בסעיף קטן (ב) כוללות, בין השאר, את החלקים הבאים :

1. הוראות פרק ג' סימן ו': שרשרות, חבלים ואבזרי הרמה, וסימן ז': מכונות הרמה ;
2. הוראות פרק ג' סימנים י', י"א, י"ג, ו-י"ד, לענין מיתקני לחץ ;
3. הוראות פרק ה', סימן ט': תקנות בטיחות ובריאות ;

כלומר, פקודת הבטיחות אכן חלה על אתרי בניה ונדרש מינוי ממונה על בטיחות באתר בניה בו יש 50 עובדים לפחות.

ב כ ב ו ד ר ב

אינג' יחזקאל שוורצמן
ראש מנהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית
ומפקח עבודה ראשי

העתיקים

רן כהן – סגן מפקח עבודה ראשי, מנהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית
נביל עליאן – מנהל תחום בכיר (בטיחות בעבודה), מנהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית
אמיר סריג – מנהל תחום (בטיחות בבניה), מנהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית
תפוצת מפקחי עבודה אזוריים